

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu

LOP-4113-001-01/2014
D/14/508

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu
ul. Krakowska 28, 45-075 Opole
T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44
lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/14/508 – Prowadzenie gospodarki łowieckiej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Jadwiga Sojska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 92325 z dnia 16 października 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, ul. Piastowska 14, 45-082 Opole ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Buła, Marszałek Województwa Opolskiego ² (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości³ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Uzasadnieniem tej oceny jest prawidłowa realizacja zadań z zakresu dokonywania podziału województwa na obwody łowieckie, w szczególności: zaktualizowanie podziału województwa opolskiego w 2012 r., sporządzenie rejestru powierzchniowego obwodów łowieckich i przekazanie tych informacji starostom powiatów w województwie opolskim oraz zabezpieczenie interesów Skarbu Państwa i obywateli w zakresie szkód wynikających z prowadzenia gospodarki łowieckiej. Ponadto rzetelnie prowadzone były postępowania w sprawach o wydawanie zezwolenia na odstąpienie od zakazu płoszenia zwierząt łownych i w sprawach o wypłatę odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich.

W granicach posiadanych uprawnień nadzorczych, prawidłowo sprawowany był także nadzór nad przedsiębiorcami prowadzącymi działalność w zakresie łowiectwa. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły jedynie terminowości dokonywania wypłat 62,5% odszkodowań za szkody łowieckie wyrządzone przez zwierzęta łowne na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich.

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Marszałek.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Dokonywanie podziału województwa na obwody łowieckie i ich kategoryzacja

Opis stanu
faktycznego

Podział województwa opolskiego na obwody łowieckie dokonany został przez Wojewodę Opolskiego⁴ w rozporządzeniu Nr P/14/2001 z dnia 13 września 2001 r. w sprawie podziału województwa opolskiego na obwody łowieckie⁵. Po przejęciu, z dniem 1 stycznia 2006 r., przez samorządy województw zadań z zakresu administracji rządowej w zakresie łowiectwa, Sejmik Województwa Opolskiego⁶ pięciokrotnie dokonał zmian granic obwodów łowieckich w drodze uchwał⁷, w wyniku których liczba obwodów łowieckich zmniejszyła się ze 160 do 159.

(dowód: akta kontroli str. 162)

W kontrolowanym okresie Sejmik dokonał ponownego podziału województwa opolskiego na 158 obwodów łowieckich w uchwale Nr XXII/283/2012 r. z dnia 30 października 2012 r. w sprawie podziału województwa opolskiego na obwody łowieckie⁸. Przyczyną zmiany była konieczność aktualizacji dotychczasowego podziału. W 2011 r. zakończono aktualizację cyfrową map dotychczasowego podziału województwa na obwody łowieckie oraz weryfikację terenów wyłączonych z obwodów łowieckich. Po aktualizacji cyfrowej i po weryfikacji wniosków (materiały przekazano do weryfikacji kołom łowieckim w 2011 r.) opracowano projekt uchwały składający się z części opisowej i graficznej⁹.

Zgodnie z wymogami określonym w art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1995 r. *Prawo łowieckie*¹⁰ przebieg granic obwodów łowieckich znajdujących się w obszarze sąsiadujących województw uzgodniono z sejmikami tych województw oraz przedłożono do zaopiniowania regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach i Łodzi, zarządom okręgowym Polskiego Związku Łowieckiego w Opolu i Częstochowie oraz Izbie Rolniczej w Opolu, uzyskując opinie pozytywne.

(dowód: akta kontroli str. 61-127)

W kontrolowanym okresie w województwie opolskim wyznaczono:

- a) 159 obwodów łowieckich, z tego: 44 (27,7%) leśnych i 115 (72,3%) polnych (wg podziału obowiązującego do 8 grudnia 2012 r.),
- b) 158 obwodów łowieckich, z tego: 44 (27,8%) leśnych i 114 (72,2%) polnych po podziale obowiązującym od 8 grudnia 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 64-108, 128-138, 162)

Informacje o wielkości powierzchni gruntów leśnych, z podziałem na: będące w zarządzie ALP (lasy stanowiące własność Skarbu Państwa zarządzane przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe) i pozostałe, zawarte były w *Rejestrze powierzchniowym obwodów łowieckich*, który stanowił załącznik nr 2 do

⁴ Dalej: Wojewoda.

⁵ Weszło w życie od 1 kwietnia 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Opol., Nr 85, poz. 695 ze zm.), dalej: rozporządzenie Nr P/14/2001. Rozporządzenie to i rozporządzenia zmieniające ujęte zostały w wykazie aktów prawa miejscowego wydanych na podstawie przepisów zmienionych ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (Dz. U. Nr 175, poz. 1462), opublikowanym w obwieszczeniu Wojewody z dnia 19 grudnia 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Opol. Nr 88, poz. 2962).

⁶ Dalej: Sejmik.

⁷ Nr LII/535/2006 z 26 września 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Opol. Nr 74, poz. 2287), Nr LII/553/2006 z 24 października 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Opol. Nr 80, poz. 2432), Nr LIII/554/2006 z 24 października 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Opol. Nr 80, poz. 2433), Nr VI/42/2007 z 27 marca 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Opol. Nr 34, poz. 1322), Nr XVI/187/2008 z 26 lutego 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Opol. Nr 31, poz. 1105).

⁸ Dz. Urz. Woj. Opol. poz. 1632. Uchwała ta weszła w życie 8 grudnia 2012 r.

⁹ Część opisowa była wykazem 158 obwodów łowieckich z numeracją od 1 do 160, w którym podano nazwę, wielkość powierzchni i opis granic każdego obwodu. Część graficzna składała się z map topograficznych w skali 1:100 000, sporządzonymi na podstawie danych przestrzennych z Opolskiego Systemu Informacji Przestrzennej i danych dotyczących lasów Skarbu Państwa z Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach.

¹⁰ Dz. U. z 2013 r. poz., 1226 ze zm., dalej: *Prawo łowieckie*.

rozporządzenia Wojewody Nr P/14/2001. Informacji takich nie zawierała uchwała Sejmiku ustalająca obowiązujący w kontrolowanym okresie podział województwa opolskiego na obwody łowieckie. *Rejestr powierzchniowy obwodów łowieckich*, zawierający m.in. dane o wielkości powierzchni gruntów leśnych Skarbu Państwa i pozostałych użytkowników, był odrębnym dokumentem, opracowanym w Referacie Rolnictwa i Łowiectwa Urzędu¹¹. Wersję elektroniczną tego rejestru oraz map wraz z informacją o dokonaniu podziału obszaru województwa opolskiego na obwody łowieckie, przesłano wszystkim starostom powiatów i Prezydentowi Miasta Opola 11 stycznia 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 128-140)

Zespół do spraw kategoryzacji obwodów łowieckich polnych powołany został uchwałą nr 224/2007 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 26 lutego 2007 r. *w sprawie powołania zespołu do spraw kategoryzacji obwodów łowieckich polnych województwa opolskiego*. W uchwale tej określono skład zespołu oraz kompetencję przewodniczącego do określenia trybu pracy zespołu i szczegółowych zadań jego członków oraz ustalenia terminów i miejsc spotkań roboczych zespołu. Skład sześciuosobowego zespołu¹² ustalony został zgodnie z § 1 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2002 r. *w sprawie zasad kategoryzacji obwodów łowieckich, szczegółowych zasad ustalania czynszu dzierżawnego oraz udziału dzierżawców obwodów łowieckich w kosztach ochrony lasu przed zwierzyną*¹³.

Do zadań zespołu należało zebranie i opracowanie danych charakteryzujących obwody łowieckie polne oraz opracowanie kart oceny jakości poszczególnych obwodów łowieckich polnych. Zespół dokonał kategoryzacji wszystkich obwodów łowieckich w okresie luty-marzec 2007 r. Po dokonaniu kategoryzacji wpłynął jeden wniosek o jej zmianę¹⁴. Po wizji terenowej i zweryfikowaniu danych, w czerwcu 2007 r., zespół zmienił kategoryzację obwodu nr 89 ze słabego na bardzo słaby. Zespół do spraw kategoryzacji obwodów łowieckich zakończył pracę w 2007 r., a w latach 2012-2014 Zarząd Województwa Opolskiego nie powoływał kolejnego zespołu do spraw kategoryzacji obwodów łowieckich polnych, gdyż do Urzędu nie wpłynęły wnioski wydzierżawiających, dzierżawców lub zarządców obwodów łowieckich o dokonanie zmiany ich kategorii przed upływem okresu dzierżawy, z powodu zaistnienia przesłanek określonych w § 1 ust. 4 rozporządzenia *w sprawie zasad kategoryzacji*.

(dowód: akta kontroli str. 141-143, 163-164, 166-170)

Kategoryzacja obwodów łowieckich dokonana w 2007 r. przeprowadzona została tuż przed upływem okresu, na jaki zawarte zostały umowy dzierżawy lub oddania w zarząd polnych obwodów łowieckich. Według wyjaśnień Dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹⁵, który był przewodniczącym zespołu do spraw kategoryzacji, nie było problemu w pogodzeniu wymogu uczestniczenia w zespole przedstawiciela dzierżawcy, gdyż we wszystkich kategoryzowanych obwodach nie następowała zmiana dzierżawcy. Zdaniem Dyrektora DRiRW art. 29 ust. 1 *Prawa łowieckiego* stanowiący, iż obwody łowieckie wydzierżawiane są na wniosek Polskiego Związku Łowieckiego¹⁶, a także udział w składzie zespołu przedstawiciela PZŁ *winien gwarantować, że w pracach kategoryzacyjnych czynny udział zawsze*

¹¹ Jednostka organizacyjna Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi realizująca zadania wynikające z Prawa łowieckiego.

¹² Przedstawiciel Zarządu Województwa Opolskiego, jako przewodniczący, dwóch przedstawicieli Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych (w Katowicach i w Łodzi), dwóch przedstawicieli Zarządów Okręgowych Polskiego Związku Łowieckiego (w Opolu i Częstochowie) oraz przedstawiciel zarządu koła łowieckiego będącego dzierżawcą kategoryzowanego obwodu łowieckiego.

¹³ Dz. U. Nr 210, poz. 1791 ze zm., dalej: rozporządzenie *w sprawie zasad kategoryzacji*.

¹⁴ Wniosek Koła Łowieckiego nr 4 Szarak z 23 kwietnia 2007 r. dotyczący obwodu łowieckiego nr 89.

¹⁵ Dalej: DRiRW.

¹⁶ Dalej: PZŁ.

będzie brał właściwy przedstawiciel dzierżawcy obwodu łowieckiego, tj. taki, który będzie korzystał z prawa pierwszeństwa w zawarciu umowy dzierżawy na dalszy okres (...) lub inny dzierżawca wskazany ww. trybem przez PZŁ. Dyrektor DRiRW wskazał również, że w myśl obowiązujących przepisów wydzierżawiający nie może zakwestionować (...) potencjalnego dzierżawcy wskazanego przez PZŁ we wniosku spełniającym wymogi określone w art. 29 ust. 1 *Prawa łowieckiego*.

(dowód: akta kontroli str. 163-164)

Wyznaczone na terenie województwa opolskiego obwody łowieckie polne zakwalifikowane zostały do kategorii od bardzo słaby do dobry. Liczba obwodów w poszczególnych kategoriach wynosiła:

- a) wg stanu na dzień 1 kwietnia 2012 r.: bardzo słaby – 80 (69,5%), słaby – 24 (20,9%), średni – 10 (8,7%) i dobry – 1 (0,9%)
- b) wg stanu na dzień 30 października 2012 r., tj. na dzień przyjęcia przez Sejmik uchwały Nr XXII/283/2012: bardzo słaby – 80 (70,2%), słaby – 23 (20,2%), średni – 10 (8,7%) i dobry – 1 (0,9%).

(dowód: akta kontroli str. 162)

Starostowie powiatów z terenu województwa opolskiego zostali pisemnie poinformowani o kategorii obwodów łowieckich: po przeprowadzeniu kategoryzacji w 2007 r. – w piśmie z dnia 21 marca 2007 r., a po zmianie kategorii obwodu łowieckiego nr 89 w czerwcu 2007 r. – w piśmie z dnia 1 sierpnia 2007 r. poinformowany został właściwy starosta, tj. Starosta Powiatu Strzeleckiego.

(dowód: akta kontroli str. 163-165, 170)

Urząd nie dysponował dokumentami, na podstawie których możliwe byłoby ustalenie, ile obwodów łowieckich z terenu województwa opolskiego i które z nich nie zostały wydzierżawione kołom łowieckim w trybie art. 28 ust. 1 *Prawa łowieckiego*. DRiRW posiadał tylko informacje o obwodach łowieckich wyłączonych z wydzierżawienia, które zamieścił na swojej stronie internetowej Zarząd Okręgowy PZŁ w Opolu. Wynikało z nich, że na terenie województwa opolskiego funkcjonuje 12 obwodów łowieckich wyłączonych z wydzierżawienia jako ośrodki hodowli zwierzyny, cztery z nich zarządzane są przez Polski Związek Łowiecki¹⁷, a ośmioma zarządzają Lasy Państwowe¹⁸.

(dowód: akta kontroli str. 171-172)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Stan zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa i obywateli w zakresie szkód wynikających z prowadzenia gospodarki łowieckiej

Opis stanu
faktycznego

W latach 2012-2014 do Urzędu wpłynęła jedna skarga związana z prowadzeniem gospodarki łowieckiej i szkodami spowodowanymi przez zwierzęta łowne. Była to skarga mieszkańca Staniszcza Wielkich, którą 23 czerwca 2014 r. przyjął Przewodniczący Rady Miejskiej w Kolonowskim, a 1 lipca 2014 r. Burmistrz

¹⁷ Obwody nr 102 i nr 103 – OHZ Moszna, obwody nr 134 i nr 136 – OHZ Lisiejące.

¹⁸ Obwody nr 11 i nr 25 – OHZ Nadleśnictwa Kluczbork, obwody nr 26 i nr 30 – OHZ Nadleśnictwa Turawa, obwody nr 31 i nr 32 – OHZ Nadleśnictwa Turawa, obwód nr 49 – OHZ Nadleśnictwa Brzeg i obwód nr 85 – OHZ Nadleśnictwa Rudziniec.

Kolonowskiego przekazał do Urzędu¹⁹, jako organu właściwego do jej rozpatrzenia. Dotyczyła ona inwazji lisów na terenie gminy Kolonowskie i braku działań organów gminy w tej sprawie. Według skarżącego w Gminie Kolonowskie nie wykonuje się planów łowieckich, a liczba lisów zagraża produkcji rolnej, warzywniczej i sadowniczej. Urząd przekazał tę skargę do rozpatrzenia zgodnie z właściwością (równocześnie zawiadamiając o tym skarżącego): Przewodniczącemu Rady Miejskiej w Kolonowskim (do rozpatrzenia w zakresie dotyczącym całkowitego braku czynności organów gminy), Nadleśniczemu Nadleśnictwa Zawadzkie (do rozpatrzenia w zakresie niewykonywania rocznych planów łowieckich), Dyrektorowi Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Strzelcach Opolskich (do rozpatrzenia w zakresie dotyczącym wydania zakazu sprzedaży owoców i warzyw gruntowych z powodu styczności z chorymi lisami). Skargę przekazano właściwym organom z zachowaniem terminu określonego w art. 231 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego*²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 174-179)

Z dokumentacji skargi będącej w dyspozycji Urzędu wynika, że 22 lipca 2014 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Strzelcach Opolskich poinformował skarżącego, że w obowiązujących przepisach *brak jest podstaw prawnych do wydania zakazu sprzedaży owoców i warzyw gruntowych ze względu na inwazję lisów*. Z kolei Nadleśniczy Nadleśnictwa Zawadzkie zwrócił się do zarządów dwóch kół łowieckich (*Leśnik* w Kolonowskim i *Daniel* w Zawadzkim) o zwiększenie intensywności odstrzału lisów na terenie obwodów łowieckich przez dzierżawionych przez te koła, w szczególności w rejonie miejscowości Staniszcze Wielkie i Kolonowskie, a także poinformował zarządy ww. kół łowieckich, że w przypadku wykonania planu odstrzału istnieje możliwość jego zwiększenia.

(dowód: akta kontroli str. 180-183)

W kontrolowanym okresie Marszałek wydał jedno zezwolenie na odstępstwo od zakazu płoszenia zwierząt łownych²¹, o którym mowa w art. 9a ust. 1 *Prawa łowieckiego*. W toku postępowania uzyskano pozytywną opinię Zarządu Okręgowego PZŁ w Opolu na ww. odstępstwo. Zezwolenie wydano w celu ochrony upraw rolnych (sady jabłoniowo-gruszone) przed sarnami i dzikami poprzez odstraszenie zwierząt za pomocą amatek hukowych w miesiącach wzmożonej intensywności żerowania zwierzyny²² w latach 2014 i 2015. W zezwoleniu określono prawo do kontroli jego realizacji przez upoważnionych pracowników Urzędu, a wnioskodawcę zobowiązano do składania Marszałkowi corocznych sprawozdań z wykorzystania zezwolenia w latach 2014 i 2015 w terminie do 31 grudnia 2014 r. i 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 147-159)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że pomimo obowiązku, określonego w art. 9a ust. 4 *Prawa łowieckiego*, kontroli przez marszałków spełnienia warunków określonych w wydanych przez nich zezwoleniach na odstępstwo od zakazu płoszenia zwierząt łownych oraz wskazania takiego uprawnienia w wydanym zezwoleniu, do czasu niniejszej kontroli pracownicy Referatu Rolnictwa i Łowiectwa nie przeprowadzili takiej kontroli.

Kierownik Referatu Rolnictwa i Łowiectwa wyjaśniła, że wynikało to z nieokreślenia przez ustawodawcę częstotliwości lub okresu realizacji zezwolenia, po którym należy przeprowadzić taką kontrolę. W związku z tym wydając ww. decyzję

¹⁹ Skarga wpłynęła do Urzędu 7 lipca 2014 r.

²⁰ Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.

²¹ Decyzja nr DRW.I.7131.17.2013 z 7 października 2013 r.

²² W okresie od maja do lipca.

założono kontrolę realizacji zezwolenia w 2015 r., a więc po roku wykorzystywania zezwolenia i otrzymaniu sprawozdania wnioskodawcy.

Jakkolwiek ustawodawca nie określił częstotliwości prowadzenia przez marszałków kontroli spełnienia warunków określonych w wydanych przez nich zezwoleniach, to podkreślić należy, że w 2014 r. w okresie płoszenia zwierząt łownych nie sprawdzono czy jest ono wykonywane zgodnie z ustalonymi warunkami.

(dowód: akta kontroli str. 29-30, 43-45, 160)

Opis stanu faktycznego

Marszałek złożył Ministrowi Środowiska raporty o wydanych zezwoleniach na odstępstwo od zakazu płoszenia zwierząt łownych, o których mowa w art. 9a ust. 5 *Prawa łowieckiego*. W terminie do 30 czerwca roku następnego złożono raport za 2012 r., a raport za 2013 r. z dnia 30 czerwca 2014 r. wysłano do Ministerstwa Środowiska w dniu 1 lipca 2014 r. Raporty te zawierały informacje wymagane przepisami art. 9a ust. 3 pkt 2-5 ww. tej ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 144-145)

Uwagi dotyczące badanej działalności

W powyższym zakresie NIK zwraca uwagę, że jakkolwiek raport zawierający informacje o zezwoleniach na odstępstwo od zakazu płoszenia zwierząt łownych został sporządzony i podpisany przez Członka Zarządu Województwa Opolskiego 30 czerwca 2014 r., tj. przed upływem terminu jego złożenia Ministrowi Środowiska określonym w art. 9a ust. 5 *Prawa łowieckiego*, nie zapewniono jednak wysyłki tego dokumentu w tym samym dniu. Do powstania jednodniowego opóźnienia przyczyniły się warunki obiegu korespondencji wynikające z odrębnych lokalizacji DRiRW (ul. Hallera 9) i dokonującej ekspedycji przesyłek kancelarii (ul. Piastowskiej 14).

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

3. Efekty finansowe prowadzenia gospodarki łowieckiej

Opis stanu faktycznego

Według informacji posiadanych przez Referat Rolnictwa i Łowiectwa, w kontrolowanym okresie na terenie województwa opolskiego nie było niewydzierżawionych obwodów łowieckich i nie wystąpiły przypadki zgłaszania szkód wyrządzonych w uprawach i płodach przez zwierzęta łowne na obszarach niewydzierżawionych obwodów.

(dowód: akta kontroli str. 171-172)

Z tytułu wypłaty odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich, w okresie od 1 kwietnia 2012 r. do 31 marca 2014 r. poniesiono koszty wynoszące ogółem 13 260,37 zł, z tego: 8 063,62 zł na wypłatę odszkodowań za wyrządzone szkody i 5 196,75 zł na oszacowanie wyrządzonych szkód. Dotyczyły one szkód w uprawach i płodach rolnych wyrządzonych przez dziki, sarny i jelenie, tj. zwierzęta łowne wymienione w art. 46 ust. 1 pkt 1 *Prawa łowieckiego*. W objętych kontrolą latach gospodarczych nie wypłacano odszkodowań z tytułu szkód wyrządzonych przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną.

(dowód: akta kontroli str. 184, 188)

W wyniku kontroli dokumentacji wszystkich (10) postępowań o wypłatę odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich wypłaconych w kontrolowanym okresie stwierdzono, że:

- szacowanie szkód przeprowadzono rzetelnie oraz zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. *w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych*²³ w zakresie: terminów szacowania szkód (wstępnego, ostatecznego), dokonywania oględzin w uprawach oraz ustalania wysokości odszkodowania;
- w ośmiu przypadkach potwierdzono szkody i wypłacono odszkodowania, z tego w trzech (37,5%) wypłaty dokonano w terminie określonym w § 6 rozporządzenia *w sprawie szacowania szkód*, tj. w terminie 30 dni od dnia sporządzenia protokołu ostatecznego szacowania szkody;
- odmowa wypłaty odszkodowania w dwóch postępowaniach była uzasadniona – w jednym przypadku w wyniku oględzin (przeprowadzonych po upływie pięciu dni od wpływu zgłoszenia szkody) stwierdzono, że dwie z trzech uszkodzonych upraw (pszenica i rzepak) zostały zaorane, ponadto zgłaszający szkodę nie dopełnił obowiązku określonego w § 4 ust. 3 rozporządzenia *w sprawie szacowania szkód*, dotyczącego poinformowania o terminie planowanego sprzętu trzeciej uszkodzonej uprawy (żyta); w drugim przypadku w wyniku oględzin stwierdzono, że na gruncie była inna od zgłoszonej uprawa, w której nie stwierdzono szkód.

(dowód: akta kontroli str. 188)

W kontrolowanym okresie na terenie województwa opolskiego nie były realizowane programy odbudowy zwierzyny drobnej i nie udzielano dotacji na ten cel. PZŁ nie udzielano dotacji także na inne cele.

(dowód: akta kontroli str. 185, 186)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W okresie od 1 kwietnia 2012 r. do 31 marca 2014 r. Zarząd Województwa Opolskiego nieterminowo wypłacał odszkodowania za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych przez zwierzęta łowne na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich.

Spośród ośmiu odszkodowań wypłaconych w kontrolowanym przez NIK okresie, pięć z nich (62,5%) wypłacono po upływie od 35 do 77 dni od dnia sporządzenia protokołu ostatecznego szacowania szkody, a więc z przekroczeniem od 5 do 47 dni terminu określonego w § 6 rozporządzenia *w sprawie szacowania szkód*, zgodnie z którym wypłaty odszkodowania należy dokonać w terminie trzydziestu dni od dnia sporządzenia protokołu ostatecznego szacowania szkody. Kwota odszkodowań wypłaconych z opóźnieniem wynosiła ogółem 5 216,24 zł.

(dowód: akta kontroli str. 188)

Przyczynę opóźnień w wypłacie odszkodowań Dyrektor DRiRW wyjaśnił, wskazując na art. 50 ust. 3 *Prawa łowieckiego*²⁴, niezapewnianiem przez Wojewodę *dostępnych środków, z których Województwo Opolskie mogłoby wypłacać odszkodowania zaraz po oszacowaniu szkody, każdorazowo po oszacowaniu danej szkody łowieckiej (...) Zarząd Województwa Opolskiego musi występować do Wojewody (...) o przekazanie niezbędnych środków na wypłatę odszkodowań.*

²³ Dz. U. Nr 45, poz. 272, dalej: rozporządzenie *w sprawie szacowania szkód*.

²⁴ Art. 50 ust. 3 *Prawa łowieckiego* stanowi, iż odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich wypłaca zarząd województwa ze środków budżetu państwa.

Wyjaśnił, że początkowo wypłacano odszkodowania, że środków budżetu samorządu województwa, a następnie występowało do Wojewody, ale mając na uwadze *literalne brzmienie art. 50 ust. 3 Prawa łowieckiego, gdzie jako płatnik wskazany jest budżet państwa, przyjęto bezpośredni tryb występowania o ww. środki do Wojewody (...) i następnie wypłacanie ich poszkodowanemu*. Według Dyrektora DRiRW takie postępowanie zabezpiecza budżet Województwa Opolskiego przed wypłatą odszkodowań uznanych przez Wojewodę jako nieuzasadnione.

Dyrektor DRiRW wyjaśnił także, że ostatecznego szacowania szkód dokonuje rzeczoznawca zewnętrzny, który przedkłada protokół do DRiRW, co następowało po 3-6 dniach. W celu skrócenia tych czynności wprowadzono zapisy w kolejnych umowach na świadczenie usług szacowania szkód, które obligują zleceniobiorców do przedkładania protokołów szacowania szkód w terminie 3 dni roboczych od daty ich sporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 195-198)

W powyższym zakresie NIK zwraca uwagę, że okres oczekiwania na środki miał istotny, ale nie jedyny, wpływ na powstanie opóźnień w wypłacie odszkodowań. Wprawdzie środki na wypłaty odszkodowań otrzymywano średnio po 32 dniach od daty złożenia wniosku do Wojewody, ale długi okres oczekiwania na środki z budżetu państwa na sfinansowanie wypłat odszkodowań wynoszący 51 i 42 dni, był bezpośrednią przyczyną opóźnionej wypłaty tylko dwóch odszkodowań²⁵ wypłaconych po 77 i 56 dniach od daty sporządzenia protokołu ostatecznego szacowania szkody. W pozostałych przypadkach na opóźnienie wypłaty wpływały także terminy występowania do Wojewody o środki oraz zwłoka w wypłacie odszkodowania po ich otrzymaniu.

(dowód: akta kontroli str. 188-194)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli, uwzględniając wyjaśnienia Dyrektora DRiRW oraz rodzaj i skalę nieprawidłowości, ocenia pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

4. Funkcjonowanie nadzoru nad działalnością łowiecką

Opis stanu faktycznego

W kontrolowanym okresie na terenie województwa opolskiego działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług turystycznych obejmujących polowania prowadziło pięć podmiotów: Biuro Turystyki Myśliwskiej „Dmytruszyński” Eryka Dmytruszyńska w Bogacicy, B.M. „DUBLET” Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Antoni Markiewicz w Mosznej²⁶, „HAFEX” Sklep Myśliwski Anna Hafele w Opolu, Arkadiusz Grabowski Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „UNI-HURT” w Dobrzenu Wielkim i „SAGITTARIUS Polska” Jacek Mococho. Dwa z nich figurowały w *Rejestrze organizatorów turystyki i pośredników turystyki* prowadzonym w Departamencie Kultury, Sportu i Turystyki, a pozostałe nie były wpisane do tego rejestru.

(dowód: akta kontroli str. 206-207, 210-219)

DRiRW dysponował umowami ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ww. pięciu przedsiębiorców świadczących usługi turystyczne w zakresie łowiectwa. Określona w tych umowach wysokość kwoty ubezpieczenia była równa lub wyższa od minimalnej sumy ubezpieczeniowej określonej w § 3 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia

²⁵ Sprawy: DRW.I.7135.2.2012 i DRW.I.7135.4.2013.

²⁶ Według informacji posiadanych przez Referat Rolnictwa i Łowiectwa przedsiębiorca zaprzestał prowadzenia działalności. Do 4 listopada 2014 r. przedsiębiorca figurował w *Rejestrze organizatorów turystyki i pośredników turystycznych*.

Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2005 r. w sprawie *minimalnej wysokości sumy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej wymaganej w związku z wykonywaną przez przedsiębiorcę działalnością gospodarczą w zakresie łowiectwa*²⁷.

(dowód: akta kontroli str. 206-207)

Zawarcie umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przez przedsiębiorców i złożenie ich w DRiRW świadczy o spełnieniu przez nich wymaganych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie łowiectwa, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 1 i 3 *Prawa łowieckiego*. Urząd nie posiadał natomiast informacji pozwalających na potwierdzenie, czy przedsiębiorcy ci spełnili warunek określony w art. 18 ust. 1 pkt 2 zobowiązujący ich do złożenia z wynikiem pozytywnym egzaminu ze znajomości zasad wykonywania polowania oraz zasad ochrony przyrody lub zatrudnienia osoby spełniającej ten warunek.

(dowód: akta kontroli str. 206-209)

W celu stwierdzenia ewentualnych naruszeń warunków wymaganych do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie łowiectwa, pracownicy Referatu Rolnictwa i Łowiectwa dokonywali weryfikacji umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w zakresie wysokości minimalnej sumy gwarancyjnej (wszystkie zweryfikowano pozytywnie).

(dowód: akta kontroli str. 206-209)

W sprawie działań umożliwiających stwierdzenie spełnienia przez przedsiębiorców warunków wymaganych do prowadzenia działalności gospodarczej, o których mowa w art. 18 ust. 1 *Prawa łowieckiego* Dyrektor DRiRW wyjaśnił, że art. 22b *Prawa łowieckiego* stanowiący, że sprawach nieuregulowanych w rozdziale 4 tej ustawy stosuje się przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, powoduje, że DRiRW *nie ma możliwości realizacji zadań, o których mowa w art. 22a ustawy w części dotyczącej kontroli podmiotów prowadzących działalność gospodarczą świadczącą usługi turystyczne obejmujące polowania. Przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej stanowią jednocześnie, że wykonując swoje zadania, w szczególności w zakresie nadzoru i kontroli, właściwy organ działa wyłącznie na podstawie i w granicach prawa, z poszanowaniem uzasadnionych interesów przedsiębiorcy (art. 9). Kontrola działalności gospodarczej przedsiębiorców przeprowadzana jest na zasadach określonych w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej, chyba że zasady i tryb kontroli wynikają z bezpośrednio stosowanych przepisów powszechnie obowiązującego prawa wspólnotowego albo z ratyfikowanych umów międzynarodowych (art. 77 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej). Wobec powyższego oraz faktu, że w ustawie Prawo łowieckie nie został określony instrument kontrolny umożliwiający weryfikację warunków ustawowych, które zobowiązani są spełniać przedsiębiorcy prowadzący ww. działalność departament nie podejmował działań zapobiegawczych w postaci kontroli.*

(dowód: akta kontroli str. 195-198)

W kontrolowanym przez NIK okresie Sejmik nie podejmował uchwał w sprawie skrócenia okresów polowań na terenie województwa opolskiego.

(dowód: akta kontroli str. 187)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

²⁷ Dz. U. Nr 32, poz. 282.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁸, wnosi o zapewnienie terminowych wypłat odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne w uprawach i płodach rolnych na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, dnia 20 listopada 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Kontroler
Jadwiga Sojska
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis

²⁸ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.